

РЕФФЕРАТ

Тема: Темиркул Үмөталиев.

Аткарган: 6 “В” классынын окуучусу

Евтушенко О.

Текшерген:

Роза Кубанычбековна.

г. Кочкор-Ата 2012 г.

Түгөлбай Сыдыкбеков

(1912 – 1997)

Реферат

Тема: Чынгыз Айтматов

Даярдаган : Абдужалилова И

Текшерген: Роза Кубанычбековна

ЧЫНГЫЗ АЙТМАТОВ

ЧЫНГЫЗ АЙТМАТОВ

Кыргызстандын залкар уулу, дүйнөгө аты таанымал белгилүү жазуучу, коомдук жана мамлекеттик ишмер Чыңгыз Айтматов Талас облусуна караштуу Кара-Буура районундагы Шөкөр айылында 1928-жылы 12-декабрда туулган.

1946-жылы Жамбыл шаарындагы Зооветеринардык техникумду, 1953-жылы К.И.Скрябин атындагы Кыргыз мамлекеттик айыл чарба институтун бүтүргөн, 1956-1958-жж. Москвадагы Жогорку адабият курсунун угуучусу болгон. Согуш жылдарында Шөкөр айылында айылдык Көнөштин катчысы, райфинбөлүмдүн агенти, 1953-1956-жж. Кыргыз мал-чарба илимий-изилдөө институтунун эксперименттик фермасында зоотехник, 1958-1960-жж. "Литературный Киргизстан" журналынын редактору, 1960-1965-жж. "Правда" гезитинин өз кабарчысы, 1965-1986-жж. Кыргызстан Кинематографисттер союзунун төрагасы, 1988-1990-жж. "Иностранная литература" журналынын башкы редактору, СССР Президентинин кеңешчиси, 1991-жылдан элчилик кызматта (1991-жылдан Кыргызстандын Бельгия мамлекетиндеги элчиси) болгон. Айтматовдун чыгармачылыгы студент кезинде башталган. Орус жана кыргыз тилдеринде жазып, биринчи аңгемеси "Гезитчи Дзюйдо" деген ат менен 1952-жылы "Киргизстан" альманахында орус тилинде жарыяланган. "Литературная газета", "Новый мир", "Литературный Киргизстан" журналдарынын редакцияга мүчөсү болгон. 1956-жылдан тарта СССР Жазуучулар союзунун мүчөсү болгон. Анын чыгармалары кыргыз адабиятын эл аралык деңгээлде көтөрүп, жазуучунун дээрлик бардык чыгармалары КМШ өлкөлөрүнүн драма жана опера театрларынын сахналарында коюлган жана чыгармалары боюнча тартылган кинофильмдер Эл аралык кинофестивалдардын сыйлыктарына жана байгелерине татыктуу болгон. © SPUTNIK / РИА НОВОСТИ

Айтматовдун чыгармалары боюнча тартылган тасмалардын коллекциясы тартуланат Алгачкы аңгемелери 1952-жылы орус тилинде "Комсомолец Киргизии" газетасына жана "Киргизстан" альманахына жарыяланат. Ал ошол кезде эле В. Катаевдин "Полктун уулу" повестин, М. Бубеновдун "Ак кайың" романын которот, бирок алар басылган эмес. Андан кийин "Ак жаан", "Түнкү сугат", "Асма көпүрө" аттуу кыргызча жазылган аңгемелери жарыяланат. Анын чыгармачылык ишиндеги бурулуш 50-жылдардын ортосунда болот. Бул жылдары "Бетме-бет" (1958) жана "Обон" ("Жамийла", 1959) повесттери кыргызча жана орусча жарыкка чыгат. Адам

Шоқтогул Сатылганов

(1864-1933)

Токтогул Сатылганов Кетмен-Төбө
ороонунун түндүк батыш тарабындагы
Куччу-Суу деген кыштакта 1864-жылы
кеч күздө кедей-дыйкандын үй-бүлөсүндө
туулган. Токтогул туулуп-өскөн жерге
анын ысымындагы Токтогул совхозу
орношкон.

Токтогулдун атасы Сатылган ашкан
кедей адам эле. Жалгыз өгүзү менен эптеп
жер чийип, ага жүгөрү менен буудай сээп,
ошону менен үй-бүлөсүн бага турган.
Бирок жергиликтүү бийлөөчүлөрдүн,
манаптардын ыгым-чыгымы мөңкүрөтүп

жиберип, акыры Анжыян багытын көздөй качып кетүүгө туура келди. Энеси
Бурма - жедигер уруусунан чыккан Орозбай дегендин кызы. Ал - акылдуу,
адамга мээримдүү, ошол аймактагы ашкан кошокчу аял эле дешет. Сатылган
менен Бурма жаш балага кыргыздын оозеки эл чыгармаларынан: ырларынан,
жомоктордон жана башкалардан дайыма айтып бере турган. Анын өзү оозеки эл
чыгармачылыгын аябай сүйүүгө, болочок акындын шыгынын жаралышына,
талантынын эргигине таасир эптей койгон эмес. Акындын өзүнөн уккан
замандаштары анын көп кырдуу таланты жөнүндө эчен сөздөрдү эске салат.

Токтогул Сатылганов турмушка сезимдүүлүк менен карап, кысталуудан кантип
чыгуу жөнүндө ой жүгүртөт: Атам байкуш алсырап,

Ичимен сызам кансырап,

Жабырды тартпай не кылам,

Кимге барам мал сурап?

Кыргыз жеринде Совет бийлиги орногондон кийинки акындын чыгармаларынан «Туулган жерим», «Элди карачы», «Басмачынын оту жок», «Орозго», коллективдик чарбаны даңазалаган «Колхоз жөнүндө», «Балбандык, байлык пахтада» деген жана башка ырларды көрсөтүүгө болот.

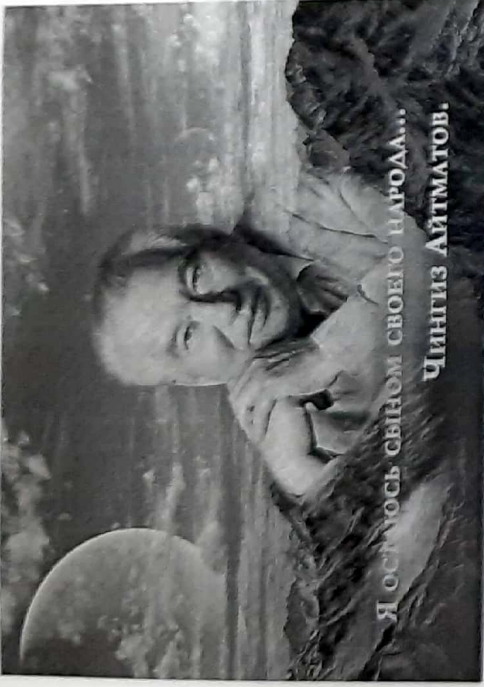
Токтогул кыргыз элинин демократтык багыттагы ойчулдарынын жакшы салтын улантып, аны өнүктүрүү менен түрдүү темадагы, турмуш чындыгын ар тараптан чагылдырган бай адабий мурасын бизге калтырды, ал аркылуу кыргыз адабиятынын өсүп-өнүгүшүнө өз салымын кошту. Улуу акындын адабий мурасы ушул жагынан да баалуу.

Кыргыз элинин улуу акыны Токтогулдун чыгармачылыгы бай жана ар түрдүү. Токтогул нускоочу акын катары санат-насыят, терме, үлгү ырлардын көп түрүн түзгөн. Ал пейзаждык, сүйүү, өмүр темасындагы ырлар менен катар көп сандагы айтыштарды жараткан, анын отузга жакыны бизге келип жетти. Токтогул төкмө акын болуу менен «Манас», «Жаныш-Байыш», «Курманбек», «Шырдакбек», «Кедейкан», «Олжобай менен Кишимжан» деген элдик дастандарды аткарган. Анын чыгармачылыгы ыр чыгаруу же дастандарды

Р Е Ф Е Р А Т

Жизнь и творчество Чингиза Айтматова

Выполнил:
Ученик 1 «В» класса
Ср. школы № 28
Сариев Чынгыз

Жизнь и творчество Чингиза Айтматова

Чингиз Айтматов родился в 1928 году в долине реки Талас, в кишлаке Шекер Кировского района Киргизской ССР. Трудовая биография будущего писателя началась в годы Великой Отечественной войны. «Самому теперь не верится, – вспоминал Чингиз Айтматов, – в четырнадцать лет от роду я уже работал секретарем совета. В четырнадцать лет я должен был решать вопросы, касающиеся различных сторон жизни большого села, да еще в военное время».

Герой социалистического труда (1978), академик АН Киргизской ССР, лауреат Государственной премии (1968, 1977, 1983), Лауреат в 1963 году Ленинской премии, кавалер ордена Дружбы (1998), принятого из рук Бориса Николаевича Ельцина, экс-главный редактор журнала «Иностранная литература». В 1990 г. назначен послом СССР в Люксембурге, где и проживает в настоящее время в качестве посла республики Киргизия.

Долго и упорно он искал свои темы, своих героев, собственную манеру повествования. И нашел. Его герои – рядовые советские труженики, твердо верящие в светлые, добрые начала создаваемой при самом активном их участии жизни. «Жизни светлой, человеческой», люди чистые и честные, открытые всему хорошему в мире, в деле безотказные, в стремлениях возвышенные, во взаимоотношениях с людьми прямые и откровенные. В повестях «Джамия» (1958). «Тополек мой в красной косынке» (1961), «Первый учитель» (1962) стройность, чистоту и красоту их душ и помыслов символизируют певучие тополя весенние белые лебеди на озере Иссык-Куль и само это синее озеро в желтом воротнике песчаных берегов и сизо-белом ожерелье горных вершин.

Своей искренностью и прямоотой найденные писателем герои как бы сами подсказали ему манеру повествования – взволнованную, чуть приподнятую, напряженно-доверительную и, часто, исповедальную – от первого лица, от «я».

С первых же произведений Ч. Айтматов заявил себя писателем, поднимающим сложные проблемы бытия, изображающим непростые, драматические ситуации, в которых оказываются люди, как сказано, сильные, чистые и честные, но сталкивающиеся с не менее сильными